

Рівненський державний
гуманітарний університет

Студентський дайджест

Збірник наукових матеріалів
здобувачів вищої освіти

№ 10
2024

Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Студентський дайджест

збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Рівне, 2024

Студентський дайджест : збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти.
Випуск 10. Рівне : РДГУ, 2024. 110 с.

Головний редактор:

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор, в.о.ректора, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Виконавчий редактор:

Корчакова Наталія Вікторівна – доктор психологічних наук, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Члени редакційної колегії:

Павелків Віталій Романович – доктор психологічних наук, професор кафедри загальної психології, психодіагностики та психотерапії, декан психолого-природничого факультету Рівненського державного гуманітарного університету.

Безлюдна Валентина Іванівна – кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету.

Юрчук Олена Сергіївна - здобувач ступеня PhD кафедри вікової та педагогічної психології Рівненського державного гуманітарного університету за спеціальністю 053 «Психологія»..

*Друкується за рішенням Вченої Ради РДГУ
(протокол №12 від 5 грудня 2024 р.)*

Список використаних джерел

1. Бівол О. С. Проблемно-пошукові методи навчання на уроках у початкових класах як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів. *Таврійський вісник освіти*. 2012. № 3. С. 103-107.
2. Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі : навчальний посібник. Київ : Вища школа, 1994. 398 с.
3. Лещенко О. М. Методика навчання рідної мови і грамоти. Київ : Вища школа, 2008. 301-302 с.
4. Попова І. Н. Діагностика розвитку образного мовлення старших дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2013. № 3. 22-28 с.
5. Сарапулова Є. Складання розповідей у дитсадку і в школі. *Дошкільне виховання*. 2011. № 10. 22-24 с.

УДК 159.923-057.87:004.738.5

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВПЛИВУ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ НА СТУДЕНТСЬКУ МОЛОДЬ

Данильченко Олександр, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 2 курс РДГУ

Науковий керівник: Яцюк Н.О., кандидат психологічних наук, доцент

Постановка проблеми. Кінець ХХ – початок ХХІ століття ознаменувались суттєвим цивілізаційним зрушенням, пов'язаним з розвитком та широким використанням людьми інтернет-технологій. Це кардинально вплинуло на можливості людини отримувати та опрацьовувати інформацію, налагоджувати миттєві зв'язки з іншими людьми, розширювати свої знання та розвивати мислення, що суттєво впливає на її розвиток, характер життєдіяльності, взаємодію з оточенням.

Внаслідок безпрецедентного розвитку інтернет-технології увійшли майже у всі сфери нашої життєдіяльності, зокрема життєдіяльності однієї з найбільш інтелектуальних соціальних груп – студентської молоді, що не могло не позначитись на психологічних аспектах її функціонування. Якщо на початковому етапі використання цього здобутку виникли психологічні проблеми, пов'язані із засвоєнням нових технологій, пошуком і опрацюванням великого обсягу інформації, опануванням новими способами спілкування на відстані, то сьогодні виникають питання стосовно їх раціонального використання з урахування впливу на психіку людини. Адже попри вагомі свої значимі переваги, які полягають передусім у забезпеченні швидкого доступу студентів до різних джерел інформації, спрощенні рутинних операцій, сприянні удосконаленню процесів пізнання та, зокрема, мислення, що утворює широкі можливості для навчання, інтернет-технології призводять до негативних наслідків: збіднення уяви, зменшення або зникнення інтересу до читання книг, зниження рівня свідомого сприйняття інформації. Водночас не варто забувати про те, що інтернет-технології можуть бути психологічним чинником впливу на комунікативні якості молодих людей, котрі все більше занурюються у світ віртуального спілкування, на засвоєння ними загальнолюдських цінностей, що можуть бути спотворені неякісною але доступною інформацією, функціональний стан особистості, яка нерідко не справляється з надлишковою інформацією або стає залежною від неї (інтернет-залежною). Ці та інші проблеми зумовили інтерес учених та психологів-практиків до психологічних аспектів впливу інтернет-технологій на особистість, пошуку шляхів подолання негативних наслідків такого впливу.

Мета дослідження: теоретично обґрунтувати та емпірично дослідити психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь.

Виклад основного матеріалу дослідження. Психологічний вплив інтернет-технологій на особистість аналізують В. Бондаровська, І. Гаркуша, О. Горошко, О. Губенко, В. Джаноянц, О. Землянська, О. Ісакова, В. Кайко, О. Кочарян, С. Максименко, А. Мгалобішвілі, О. Немеш, Н. Пов'якель, О. Шпортко, В. Юскович-Жуковська, М. Янг. Особливості такого впливу на студентську молодь висвітлюють Л. Аніщенко, О. Буковська, В. Бурлака, Т. Галіч, Н. Дідик, Л. Засєкіна, О. Костюк, О. Кудашкіна, О. Кулешова, Т. Мазур, С. Максименко, М. Махній, Л. Міхєєва, О. Немеш, О. Набочук, Л. Онуфрієва, Т. Прохоренко, В. Симхович, О. Чеканська, Т. Четверикова. Проблеми подолання негативних впливів інтернет-технологій на особистість приділяють увагу Ю. Асєєва, Т. Вакулич, Н. Гушіна, О. Друзь, О. Камінська, А. Кочарян, А. Мгалобішвілі, Т. Прохоренко, А. Рижанова, Н. Серєєва, Х. Турецька.

У розумінні сутності інтернет-технологій звертаємось до визначення О. Шпортка та В. Юскович-Юсенко, котрі зазначають, що це «технології створення і підтримки різних інформаційних ресурсів в глобальній мережі Інтернет: сайтів, блогів, форумів, чатів, електронних бібліотек та енциклопедій тощо» за допомогою комплексу взаємопов'язаних інформаційних, комунікаційних, комп'ютерних технологій та сервісів, які дають змогу користуватись Інтернетом, виконувати у ньому певну діяльність [4]. Визначення відповідного поняття було сформульовано організацією Federal Networking Council USA, згідно з яким Інтернет вважається глобальною інформаційною системою, яка «складається з логічно взаємозалежних частин з унікальним адресним простором, заснованим на протоколі IP або його подальших розширень, ... яка забезпечує або робить доступним, публічно або приватним чином, комунікаційний сервіс або інфраструктуру високого рівня» [3].

Згідно з висновками С. Максименка інтернет-простір зосереджує в собі найбільшу кількість інформації, що перетворює його на основну технічну платформу «пошуку, зберігання, розповсюдження та виробництва нових знань», головний майданчик світового рівня, який забезпечує інформацією, необхідною для навчання і самоосвіти [2]. Завдяки наявності великого обсягу інформації користувачі отримують змогу розширити свою ерудицію, інтернет-технології, дозволяючи швидко переключатись на різні джерела, змінювати теми перегляду, роблять людині погану послугу – вона не встигає усвідомити сприйняту інформації. Відтак її мислення стає більш активним, але менш розсудливим, нові блоги і сайти відображають нову реальність – діяти відразу, а усвідомлювати пізніше. Великі інформаційні потоки створюють надлишкову інформацію, яка не допомагає, а ускладнює її засвоєння та отримання знань, а «система гіперпосилань, реклама, флуд, спам, вільний вибір джерела інформації та напрямки пошуку можуть направити користувача на хибний шлях, у результаті чого не буде досягнута початкова мета» [1].

Незважаючи на очевидні переваги інтернет-технологій, їх використання може призвести до багатьох негативних наслідків. Найбільш помітними з них є такі, як: вплив на свідомість надзвичайно великого обсягу інформації, що може призвести до виснаження, дезорієнтації користувачів, деформації їхніх уявлень і цінностей, хибних дій і вчинків; віртуалізація свідомості; зниження мотивації до самостійних роздумів та продукування інтелектуальних продуктів; плагіат; сприйняття реальності як проблемної, несприятливої; регресія особистості; інтернет-залежність.

Емпіричне дослідження психологічних особливостей впливу інтернет-технологій на студентську молодь мало на меті визначити ставлення учасників експерименту до інтернет-технологій, з'ясування різних аспектів їх використання, визначення рівнів інтернет-залежності та факторів впливу на її розвиток. Досягнення мети дослідження забезпечувалося використанням комплексу психодіагностичних методів: анкета «Інтернет та соціальні мережі» (авторський варіант), методика Методика «Тест на інтернет-залежність» («Internet Addiction Test») (К.Янг), методика «Тест комунікативних вмінь» (Л.Міхельсон), методика «Самооцінка психічних станів» (Г.Айзенк), t-критерій Стьюдента.

В ході емпіричного дослідження було встановлено, що більше 80% учасників експерименту постійно користуються інтернетом та соціальними мережами,

використовуючи при цьому соціальні мережі та платформи для спілкування (Instagram, Facebook), веб-браузери (Chrome, Firefox), месенджери (Telegram, Viber), сайти, платформи відеозв'язку (Zoom, Google Meet), електронну пошту, хмарні сервіси (Google Drive, Dropbox), блоги, чати, штучний інтелект, інтернет-бібліотеки. Для навчання учасники експерименту використовують різноманітні пошукові системи, сайти, форми, мобільні освітні застосунки, месенджери, соціальні мережі, відеоконференції, хмарні технології, платформи для створення інтерактивного контенту, системи управління навчанням, електронні бібліотеки для доступу до навчальних матеріалів, онлайн-курси, інтерактивні сайти, вебінари. Для спілкування найчастіше використовуються соціальні мережі, месенджери, електронна пошта, хмарні сервіси для спільної роботи, платформи для відеозв'язку. Найбільш мотивуючими факторами для користування соціальними мережами було виявлено цікавість, намагання дізнатися про щось нове, необхідність перебувати в референтному колі друзів. Загалом інтернет-технології для учасників експерименту є засобом спілкування, джерелом інформації, місцем для розваг, можливістю для самовираження, працевлаштування, знайомства з іншими людьми.

При цьому в 14,8% респондентів було виявлено надмірний ступінь інтернет-залежності, що характеризується формуванням нових стосунків лише в мережі, відчутним погіршення якості та успішності навчання, підвищенням агресивності, дратівливості, погіршення самопочуття, стомлюваністю, постійними думками про повернення в мережу, відчуттям пригніченості, спаду настрою, нервозності поза мережею. В майже половини респондентів із помірним ступенем залежності часто проявляються такі ознаки, як порушення часових рамок для користування інтернетом, нехтування виконанням домашніх обов'язків заради часу в мережі, надання переваги спілкуванню в інтернеті, замість живого спілкування, заміна зайняття улюбленими хобі, інтересами, захопленнями, прогулянок з друзями, проведення часу в сімейному колі. В 11,1% учасників дослідження не спостерігається ознак інтернет-залежності.

Серед учасників експериментального дослідження найбільш вираженою була залежна позиція в спілкуванні, а найменш вираженою - агресивна позиція в спілкуванні, які є факторами прагнення віртуального спілкування. Щодо вираженості психічних станів, більшість опитуваних мали середній рівень тривожності, фрустрації, агресивності та ригідності. Проте було виявлено достатньо велику кількість осіб із високим рівнем за показниками тривожності й фрустрації, що свідчило про їх схиленість до надмірних переживань та посиленої реакції на ситуації травмуючого для них характеру.

Результати проведеного аналізу отриманих даних свідчать про необхідність розробки та впровадження програми психопрофілактики психологічного впливу інтернет-технологій на студентську молодь.

Висновки. Внаслідок користування інтернет-технологіями змінилися не лише можливості доступу до інформації, але й принципи її споживання, сценарії поведінки молодих людей. Забезпечуючи доступ до кібер-простору, інтернет-технології стали важливим засобом отримання освіти, сприяють підвищенню активності студентів. Проте користування мережею може призвести до негативних наслідків, які полягають у переорієнтації інтересів і прагнень особистості на перебування у ній, її норми і цінності, що відриває її від реального життя, знецінює його та спонукає до проведення часу у віртуальному просторі, який дає змогу швидко отримати потрібну (проте не завжди достовірну) інформацію, вільно спілкуватись з людьми нерідко з використанням вигаданих образів, отримати задоволення від розваг, що загрожує розвитком інтернет-залежності. Результати проведеного аналізу отриманих даних свідчать про необхідність розробки та впровадження програми психопрофілактики психологічного впливу інтернет-технологій на студентську молодь. Перспективи подальших наукових досліджень з окресленої проблеми ми вбачаємо у більш глибокому вивченні факторів та методів запобігання негативним психологічним впливам інтернет-технологій на студентську молодь та розробці на цій основі ефективних програм корекції їх емоційної та комунікативної сфери.

Список використаних джерел

1. Юскович-Жуковська В. І., Шпортко О. В. Застосування сучасних інтернет-технологій у вищій школі. Дослідження інновацій та перспективи розвитку науки і техніки у XXI столітті : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (10 листоп. 2022 р., м. Рівне) / Міжнар. економ.-гуманіт. ун-т ім. акад. Степана Дем'янчука. Львів ; Торунь : Liha-Pres, 2022. С. 101–104.
2. Самсонов В. В., Єрохін А. Л. Методи і засоби Інтернет-технологій : навч. посіб. Харків : Компанія СМІТ, 2008. 264 с.
3. Максименко С. Д. Психологічні деремінанти цифровізації освіти в Україні. *Вісник НАПН України*. 2022. № 4 (2). С. 1–7.
4. Землянська О. В., Джаноянц В. О. Психологічні аспекти впливу інформаційних технологій на людину. URL: [file:///D:/USER/Downloads/224154-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-508201-1-10-20210129%20\(1\).pdf](file:///D:/USER/Downloads/224154-%D0%A2%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%96-508201-1-10-20210129%20(1).pdf)

УДК 159.947

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СТРЕСОСТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ У ПЕРІОД ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ

Дем'янюк Любов, здобувач ОС «магістр»

спеціальності 053 «Психологія», 2 курс РДГУ

Науковий керівник: Бабак К.В., кандидат психологічних наук, доцент

Постановка проблеми: стресостійкість особистості є особливо актуальною в умовах військового стану, коли люди щодня піддаються підвищеним ризикам та психоемоційним навантаженням. В умовах загрози втрати близьких, фізичної безпеки, зміни в умовах життя, невизначеність майбутнього посилюють вплив стресу. Це все призводить до психологічного напруження не лише у військових, але й у цивільного населення, яке також стикається з наслідками бойових дій, такими як евакуація, втрата домівки, соціальна ізоляція тощо, оскільки втрачається стійкість до стресу. Таким чином, актуалізується питання розвитку стресостійкості особистості у період військового стану. Аналіз проблеми розвитку стресостійкості передбачає насамперед визначення основних наукових підходів до дослідження цього питання в умовах складних життєвих ситуацій.

Питання стресу досліджувалася багатьма вченими (Г. Сельє, Р. Лазарус, Дж. Еверлі і Р. Розенфельд, С. Фолкман, Ш. Коен та ін.). Основоположником вчення про стрес є Г. Сельє (1907-1982), який протягом п'ятдесяти років розробляв проблеми загального адаптаційного синдрому і стресу. Річард С. Лазарус - перший, хто спробував розмежувати фізіологічне і психологічне розуміння стресу. Ш. Коен та його колеги створили Шкалу сприйнятого стресу PSS для визначення ступеня стресу.

Проблеми стресостійкості досліджували науковці Д. Брайт, Ф. Джонс, І. Меньшикова, Г. Васильченко, Н. Жигайло, Т. Титаренко, А. Фомінова, О. Кокун, Ю. В. Крайнюк, В. Щербатих, питання особливості стресостійкості у період військового стану висвітлено у працях Н. Жигайло, М. Цимбалюк, тощо.

У той же час, потребують систематизації й уточнення основні теоретичні підходи до розуміння особливості стресостійкості з урахуванням реалій сьогодення.

Мета дослідження: виявлення та аналіз психологічних особливостей стресостійкості особистості у період військового стану, зокрема факторів, що сприяють підтримці внутрішньої стійкості до стресових ситуацій. Досягнення цієї мети включає ідентифікацію внутрішніх ресурсів (психологічних, емоційних, поведінкових), а також розгляд можливих способів підвищення стресостійкості в умовах військового стану.

ЗМІСТ

Частина 1. ТЕОРЕТИКО-ЕМПІРИЧНИЙ КОНТЕНТ МОЛОДІЖНИХ ПОШУКІВ	
Аладько Тетяна Психологічні чинники професійного вигорання медичних працівників під час війни	3
Бондар Альона Психологічні особливості переходу військовослужбовців від умов бойових дій до цивільного життя	6
Бондар Альона Особливості надання психологічної допомоги демобілізованим військовослужбовцям	8
Боярчук Мар'яна Прагнення до краси та привабливості у контексті психологічного супроводу	10
Василюк Марія Особливості емоційного розвитку дошкільників в умовах війни	12
Верстляр Ярослава Психологічні особливості управлінської діяльності менеджера	15
Горшковська Лілія Проблема об'єктивності в оцінці претендентів на посаду у процесі кадрового відбору	18
Гуцуляк Ангеліна Особливості сприймання казок дітьми старшого шкільного віку	19
Данильченко Олександр Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	23
Дем'янюк Любов Психологічні особливості стресостійкості особистості у період військового стану	26
Карпова Жанна Психологія роботи з сім'ями в складних життєвих обставинах	28
Катеринчук Дарія Теоретичні аспекти проблеми розвитку емоційного інтелекту в підлітковому віці	30
Ковальчук Олена Психологічні чинники депресії у підлітковому віці	32
Косяк Тетяна Ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей ігрові технології в регуляції емоційних станів дітей в умовах воєнного часу	35
Кравцова Світлана Психологічна корекція тривожно-депресивних станів дорослих середнього віку засобами емоційно-образної терапії	38
Кравчук Ірина Психологічні детермінанти агресії: ретроспективний аналіз	40
Любчик Олександра Роль державних та громадських ініціатив у підтримці ментального здоров'я ВПО після окупації	44
Луцак Ольга Роль ігрової діяльності в розвитку дітей молодшого дошкільного віку	47
Малафей Вікторія Когнітивно-поведінкова терапія як ефективний метод роботи з кризовими станами клієнтів	50
Малютіна Олександра Формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами казки	52
Мельник Людмила Роль психологічної підтримки у коригуванні впливу чинників,	54

що впливають на професійне самовизначення осіб юнацького віку	
Мельничук Оксана, Піонтковська Діана Психологічні особливості впливу інтернет-технологій на студентську молодь	56
Оздемір Оксана Емоційний інтелект як складова професійного становлення студентів-філологів	59
Омелич Григорій Формування фінансової грамотності дітей дошкільного віку: педагогічні можливості дидактичної гри	62
Пантелеймонова Наталія, Широких Анастасія Особливості симптомів ПТСР та специфіка його діагностики у військовослужбовців	65
Пермінова Наталія Психологічні чинники управління персоналом в умовах воєнного стану	68
Помаранський Валентин Дослідження психологічної готовності до бойових дій у добровольців сил територіальної оборони Збройних сил України	71
Рабош Наталія Особливості педагогічних конфліктів : шляхи вирішення	74
Рожко Олена Розвиток літературних здібностей у підлітковому та юнацькому віці	77
Сабат Єлизавета Вплив соціальних мереж на комунікативну поведінку старшокурників	79
Сапронова Катерина Сімейні конфлікти як складова міжособистісної взаємодії подружніх пар	82
Супрунюк Олена Розвиток емоційного інтелекту у дітей молодшого шкільного віку арт-терапевтичними технологіями	84
Хома Людмила Стан медіаосвіти українського юнацтва у період війни	87
Яницька Ольга Фактори ризику ПТСР у військовослужбовців в умовах бойових дій, шляхи їх виявлення та запобігання	89
Яскевець Тетяна Теоретико-методологічні дослідження соціального інтелекту особистості	92
Частина 2. ЛІТЕРАТУРНИЙ КРЕАТИВ: «СТУДЕНТСЬКИЙ ДАРУНОК УКРАЇНСЬКИМ ДІТЯМ» (авторські казки)	
Лазарчук Яна З Україною в серці	95
Власюк Вікторія Птах світла	96
Галюк Світлана Разом непереможні!	97
Дубич Ольга Хосмко та чарівний метелик	98
Жмура Світлана Як ведмідь допоміг зайчику який заблукав	99
Ковальчук Соломія Слідуй світлу в своєму серці	100
Левчук Андрій Лисичка та чарівна квітка	101
Максимчук Маргарита Дикий вогонь	101
Михасик Ольга Казка про білочку Марисю та її страх	102

Шелест Марія Казка про мишеня та велике бажання	103
Частина 3 МАТЕРІАЛИ КОНКУРСУ СТУДЕНТСЬКИХ РОБІТ «ПОЯСНИ ДИТИНІ ПРО ГОЛОДОМОР»	
Правник Ярослав, Мельничук Софія, Кучер Максим, Демчук Анна Вони просто чекали нашої смерті	105
Галаган Крістіна Хліб, що став пам'яттю: Історія про Голодомор для дітей	107

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

СТУДЕНТСЬКИЙ ДАЙДЖЕСТ

Збірник наукових матеріалів здобувачів вищої освіти

Випуск 10

Упорядники:

проф. Павелків Р. В., проф. Корчакова Н. В.

Підписано до друку 05.12.2024 р.

Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк офсетний. Ум.
друк. арк. 13,4. Наклад 300

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.